

tor og vantro Tid, naar den havde havt en saadan Institution, som nu paataentes, saa vilde dens Modstand ikke have været spildt, saa havde man beholdt den gamle Psalmebog; men hvorfor? Fordi der dengang var Liv i Menigheden (Ja!). Det er Grunden. Denne Forverling af Narfag og Virkning forekommer mig bestandig at gaae igjen. Man troer, at man ved at fremføre en Form kan fremkalde en god Aand; men det troer jeg, er en stor Feiltagelse.

Clausen: Den ærede 4de Landsstingsmand for 6 Kreds (Strøm) gav en historisk Forklaring af den Umyndighedstilstand, hvori Menighederne befindes sig. Han meente nemlig, at Grunden hertil var at søge i Den Vantro, som i en foregaaende Tid havde været herskende. Men denne ene Grund, ubeløfter ikke andre Grunde. Derom ere Alle enige, at en væsentlig Grund er at søge i den vantroe Stemning og i den Sløvhed, som følger dermed. Men foran denne Vantroens Tidsalder ligger en anden Tid; det 17de Aarhundrede ligger foran det 18de. I det 17de Aarhundrede var der ikke Symptomer af Vantro i det 17de Aarhundrede blev Ordet prædikeret efter den strenge Rettroenheds Regel, og Præsterne besjæledes dengang af stor Nidkjerhed. Ifledesmindre troer jeg dog, at i det 17de Aarhundrede vore Menigheder have befundet sig i den samme Umyndighedstilstand, ja i en endnu større. Altsaa kan Grunden ikke være at søge alene i Vantroen. Der maa være andre Grunde. Og Grunden maa søges deri, at Stillingen imellem Præster og Menighed tidlig er bleven forrykket, at Præsten stod som den ene Virkende, at al Virksomhed skulde udgaae fra ham, at han med sin Overlegenhed beherskede Menigheden; det er denne præstelige Myndighed, der har bragt Menighederne i en Umyndighedstilstand.

Kirke- og Underviisningsministeren: Ja, jeg troede at have gjort det saa klart, at det var vanskeligt at misforstaae det; men en æret Taler, der sidder ligeoverfor mig (Carlsen), forekommer mig dog ikke at have opfattet det, jeg gjorde opmærksom paa. Den ærede Landsstingsmand indrømmede imidlertid,

at dersom Menighederne paa hiin Tid havde havt Indflydelse, vilde de have bevaret den gamle Psalmebog, og maaskee var igjennem den tillige meget af Livet blevet bevaret. Men troer da ikke den ærede Landsstingsmand, at saaledes vil ogsaa nu Menigheden, den repræsenterede Menighed, være istand til at bevare meget aandeligt Liv der, hvor det fremfalder af en begavet Præst? Naar en saadan Præst gaaer bort, og der kommer en anden, mindre begavet istedet, maa man antage, at Menigheden vil bevare det aandelige Liv, hiin har vaart, paa samme Maade, som man anerkjender, at den vilde have bevaret den gamle Psalmebog. Der ligger allerede meget i denne Anerkjendelse af, at om Menighederne end ikke kunne fremkalde Liv — jeg troer imidlertid, at Medlemmer af Menigheden ofte kunne fremkalde Liv, og at de kunne have den allerførste og meest indgribende Indflydelse paa Præsten, — kunne den, dog ialfald bevare det. Forrigt er her jo, som sagt, kun Tale om Noget, der fra Menighedens Side er aldeles frivilligt. Selv om de ærede Herrer skulde have Ret i, at Livet ikke vil fremblomstre, saa maa det jo erindres, at der med Hensyn til Menighederne kun er Tale her om en frivillig Sag, at der ikke er noget tvingende Bud. Hvad der er blevet talt om Præmier, Belønninger, Løffemad o. s. v., er jo virkelig saa betydningsløst, at jeg ikke videre skal indlade mig derpaa.

Strøm: Med Hensyn til det Exempel, den ærede Minister tog fra Psalmebogen, kan jeg omtrent henholde mig til, hvad der af den 2den Landsstingsmand for 8de Kreds (Carlsen) er blevet bemærket derimod, med den lille Tilføining, at dersom vi for nogle saa Aar siden, da der var Tale om at afløse den gamle profaiske Psalmebog med en ny, som ikke blot i poetisk Henseende men i mange andre Henseender er bedre end den, dersom vi dengang havde havt Menighedstraad, i hvis Haand det havde ligget, om den nye skulde indføres eller ikke, frygter jeg virkelig for, at ligesom Menighederne i Begyndelsen af dette Aarhundrede vilde have holdt paa deres gamle gode Psalmebog, vilde de ogsaa nu have holdt paa den gamle dårlige. Det var bestemt for